

پارلمان ارمنستان و ماجرای ترور و گروگانگیری

در بعد از ظهر روز پنجم آبان ماه ۱۳۷۸ پارلمان ارمنستان شاهد خونین ترین فاجعه تروریستی در نهاد قانونگزاری خویش بود. در این روز بنا به گزارش خبرگزاری‌ها پنج نفر از مهاجمان مسلح به جلسه علنی پارلمان ارمنستان حمله و پارلمان را با مسلسل های خودکار به رگبار بستند. به همین سبب بسیاری از نمایندگان برای در امان ماندن از کشتار به زیر میزها پناه بردند. در این یورش وحشیانه وازگن سرکیسیان نخست وزیر، کارن دمیرچیان رئیس پارلمان، یوری بخشیان و لئونارد پتروسیان معاونان پارلمان و چهار نفر دیگر از نمایندگان پارلمان را با مسلسل به قتل رساندند. در این حادثه همچنین ۳۰ تن از نمایندگان به شدت زخمی شدند. پلیس ایروان به سرعت پارلمان را در محاصره خود گرفت.

رهبر مهاجمان به پارلمان «نایریو اونالیان» با همراهان خود، ۵۰ نفر از اعضای مجلس را به گروگان گرفتند. در روز ششم آبان ماه، یک روز پس از وقوع حادثه رهبر مهاجمان در گفتگوی تلفنی با شبکه «ای.ا» موافقت خود را با در پیش گرفتن یک راه حل مسالمت آمیز اعلام کرد. او اظهار داشت در ارمنستان تأسیس یک سازمان سیاسی امکان پذیر نیست و مردم به بن بست رسیده اند و او قصد دارد کشور را از بحران خارج کند. او گفت تنها قصد حمله و ترور نخست وزیر را داشته است.

خبرگزاری‌ها به نقل از «کنستانتین پتروسیان» که در پارلمان حضور داشته و رهبر مهاجمان را شناسایی کرده و او را عضو حزب «داشناکسیون» معرفی کرده بود، مهاجمان را وابسته به حزب داشناکسیون و حمله به پارلمان را اقدامی برای کودتا در ارمنستان عنوان کرده بودند. در حالی که «واحه گابریلیان» منشی مطبوعاتی رئیس جمهور ارمنستان به شبکه تلویزیونی «سی.ان.ان» گفت که حمله مذکور فقط یک اقدام تروریستی و فردی بوده است و نمی توان آن را کودتا نامید. وی خاطر نشان کرد که مهاجمان ارتباطی با هیچ حزب سیاسی و گروه و سازمانی ندارد. با این وجود نمی توان پذیرفت که چنین عملیاتی در درون پارلمانی بدون وابستگی به جناح خاصی بتواند اقدام کند. ورود مهاجمان مسلح بدون دستگیری با محافظان مجلس تقریباً غیر ممکن است. بنا به اظهار مهاجمان آنها خود را فعالان سیاسی

قلمداد کرده اند. آنها قصد کشتن نمایندگان و مقامات ارمنی را نداشتند، ولی هنگامی که وارد صحن مجلس شدند گارد پارلمان بروی آنها آتش گشودند و آنها ناگزیر به مقابله شدند. «آمایاک اوگانسیان» نماینده مجلس ارمنستان برای مذاکره با گروهانگیران موفق شد آنان را آرام سازد. سرانجام گروهانگیران در پایان روز بعد تمام گروهانهای خود را آزاد و با تحویل سلاحها، خود را تسلیم مقامات امنیتی کردند.

آقای رابرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان که در بهار گذشته پس از استعفای لئون تر پتروسیان در یک انتخابات دو مرحله ای به عنوان رئیس جمهور ارمنستان انتخاب شد، پس از وقوع حادثه، کنترل اوضاع را بدست گرفت و در بحرانی ترین لحظات تاریخی ارمنستان توانست ایروان را در آرامش نگهداشته و از گسترش دامنه بحران جلوگیری کرده و اعلام داشت که به همه ملت ارمنستان اطمینان می دهد که خطر برطرف شده و اوضاع تحت کنترل نیروهای امنیتی - نظامی است.

حادثه پارلمان ارمنستان بازتاب جهانی داشت و سبب شد تا کشورهای منطقه و فرمانتقه ای و قدرتهای جهانی مواضع خود را اعلام دارند. اولین بازتاب مربوط به همسایگان ارمنستان بود. جمهوری آذربایجان که شدیداً نگران اوضاع ارمنستان است، موضع خود را که حاکی از نگرانی و دلواپسی عمیق و شتابزده بود اعلام داشت. مقامات جمهوری آذربایجان در اظهار نظرهای تند و شتابزده همیشه پیشقدم هستند. همان طور که پس از انتخاب آقای کوچاریان او را متهم به جنگ طلبی می کردند و دلیل خود را نقش سرنوشت ساز کوچاریان در کمیته قره باغ و سپس بدست گرفتن زمام امور قره باغ در طول جنگ و همچنین او را به حزب داشناکسیون وابسته می دانند، انتظار داشتند که پس از روی کار آمدن او دگر باره آتش بس نقض و جنگ از سر گرفته شود. درحالی که چنین نشد. در این حادثه نیز آذری ها حمله به پارلمان ارمنستان را در رابطه با گفتگوهای صلح قره باغ دانسته و اعلام کردند که دستهای پنهانی می خواهد مذاکرات قره باغ را به بن بست بکشاند و در اجلاس استانبول (۲۷ و ۲۸ آبان ماه) مانع ادامه گفتگوها بین رؤسای جمهور ارمنستان و آذربایجان شود. در حالی که چه قبل از حادثه (در ۱۹ مهر ماه) و چه بعد از حادثه (۲۷ آبانماه) رؤسای جمهور دو کشور باهم گفتگو داشتند. آقای خلف خلفاف معاون وزیر خارجه آذربایجان اعلام کرد که نمی توان این امر را منتفی دانست که حمله به پارلمان ارمنستان از سوی نیروهایی در خارج از ارمنستان که خواستار بی ثبات کردن ارمنستان در جریان گفتگوهای صلح هستند، صورت گرفته باشد. در

حالی که مقامات آذری خود بهتر می‌دانند که یکی از عمده‌ترین موانع در راه پیشرفت صلح قره‌باغ عدم شناسایی حقوق ارامنه قره‌باغ از طرف جمهوری آذربایجان و عدم قبول هیأت قره‌باغ به عنوان یکی از طرفهای مذاکره است.

«آذری‌پرس» به نقل از کارشناسان سیاسی روسیه گزارش داد که از میان برداشتن نخست‌وزیر ارمنستان برای آمریکا خوشایند بود، زیرا وی از سیاستهای روسیه حمایت می‌کرد و به عنوان مانعی برای آمریکا در حل مناقشه قره‌باغ مطرح بود.

این خبرگزاری به نقل از همین کارشناسان گزارش داد که سفر «تالبوت» به منطقه به طور مستقیم با حادثه ارمنستان در ارتباط بوده و هدف از سفر وی به مسکو این بود که به مقامهای کرملین تفهیم کند که اگر روسیه در حل مناقشه قره‌باغ دخالت نکند، آمریکا از اقدامهای روسیه در جمهوری چین چشم‌پوشی می‌کند.

بوریس یلتسین رئیس‌جمهور روسیه به عنوان همپیمان ارمنستان و نیز برترین قدرت منطقه، ضمن اظهار نگرانی از حادثه پارلمان انزجار خود را اعلام و آن را تقبیح کرد.

جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشور دوست و همسایه ارمنستان که بیشترین روابط متقابل را با ارمنستان دارد، از این حادثه بشدت ناراحت شد. آقای حمید رضا آصفی سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان حمله مسلحانه به مجلس جمهوری ارمنستان را حادثه جنایتکارانه نامید و آن را محکوم کرد. وی مراتب انزجار شدید و تأثر عمیق دولت و ملت ایران را از این حادثه دلخراش اعلام کرد. در مراسم به خاکسپاری قربانیان این حادثه آقای دکتر خرازی وزیر امور خارجه کشورمان به ایروان عزیمت و پیام تسلیت دولت و ملت ایران را به دولت و ملت همسایه ارمنستان ابراز داشتند.

ترکیه همسایه دیگر ارمنستان که رابطه خوبی نیز با ارمنستان ندارد نیز مراتب همدردی خود را اعلام داشت. آقای سلیمان دمیرل رئیس‌جمهور ترکیه با ارسال پیامی به رابرت کوچاریان رئیس‌جمهور ارمنستان از حادثه مجلس این جمهوری ابراز تأسف کرد.

رئیس‌جمهوری ترکیه ضمن ابراز همدردی با دولت و ملت ارمنستان، کشته شدن تعدادی از مقامهای این جمهوری را به همتای ارمنی خود تسلیت گفت. بولنت اجویت نخست‌وزیر ترکیه نیز در گفتگو با خبرنگاران از کشته شدن نخست‌وزیر و رئیس پارلمان ارمنستان ابراز تأسف کرد و امروز این حادثه را برای روند صلح قفقاز و منطقه نگران‌کننده دانست. این حادثه در آستانه اجلاس سران سازمان امنیت و همکاری در اروپا

اتفاق افتاد که در آن قرارداد مربوط به خط لوله باکو - جبهان امضا شد، به همین سبب موجب نگرانی شدید ترکیه و آذربایجان به عنوان دو طرف عمده این قرارداد بود، یکی به عنوان سرمایه گذار و نگران درآمدهای سرشار ترانزیت مواد نفتی (ترکیه) و دیگری به عنوان کشوری نیازمند به دلارهای نفتی (آذربایجان). اگرچه گرجستان نیز می باید نگران اوضاع باشد که عمده ترین بازیگر صحنه ترانزیت نفت آسیای مرکزی و قفقاز به ترکیه و غرب به شمار می رود. بیل کلیتتون رئیس جمهور آمریکا تیراندازی در مجلس ارمنستان را به شدت محکوم کرد. وی اظهار داشت: «اخبار این حادثه که منجر به مرگ نخست وزیر و بعضی از مقامهای عالی دولتی شد، تکان دهنده بود و باعث غم و اندوه من شده».

در پاریس سخنگوی دولت وزارت امور خارجه فرانسه پس از حادثه مجلس ارمنستان اعلام کرد که فرانسه از وقایع تأسف بار بهت زده شد و اظهار داشت که این اقدامهای تروریستی را محکوم می کند.

یک هفته بعد از ماجرا، سفیر ارمنستان در تهران، آقای «گغام غریبیان» در پاسخ به سؤال یک خبرنگار که خواهان نظر و دیدگاه وی در مورد حادثه پارلمان و پیامدهای آن شده، پاسخ داد که «هیچ نیروی سیاسی و ثالثی در پشت این پنج جنایتکاری که به مجلس ملی حمله کردند وجود ندارد. فکر می کنم مردم ما با شرکت در مراسم تدفین قربانیان این جنایت، نفرت خود را نسبت به این عمل اعلام کردند و امیدوارم که در تاریخ هیچ ملتی چنین جنایتی روی ندهد. باید بگویم که وزیران کشور و امنیت ملی استعفای خود را تسلیم کرده اند و احتمالاً آنان با این وضعیت، مناسب نمی بینند که فعالیت خود را در دولت ادامه دهند. به هر حال مسئله مهم آن است که مردم ارمنستان در این شرایط خاص پشتیبانی خود را از دولت اعلام کردند».

حادثه پارلمان ارمنستان همانند دیگر مسائل سیاسی، در زمان بروز به عنوان یک واقعه و رویداد مهم در سطح جهان پخش شد ولی تبعات بعدی و محاکمه عاملان و پشتیبانان آنها و جریانهایی که آنها را تدارک دیده و تجهیز کرده اند هنوز به درستی معلوم نشده است و شاید در زمان محاکمه مسببان این حادثه زوایای تاریک آن روشن شود.

دکتر بهرام امیراحمدیان